

‘Ik kan dat heel goed: marionetje spelen’

interview Haar columns zijn gebundeld én haar solostuk gaat in première. Halina Reijn ontwikkelt zichzelf. ‘Ik heb mijn leven veel meer op orde.’

door Marijn van der Jagt

Mensen denken snel dat je de publiciteit opzoekt ter meerdere eer en glorie van jezelf,’ zegt Halina Reijn. ‘Maar ik doe bijna alles ten dienste van het toneel. Daarin ben ik echt een missionaris. Alle middelen zijn geheiligd om de zaal vol te krijgen.’

Ze geeft heel wat interviews deze weken, want de columns die ze voor de *Viva* schreef, zijn gebundeld in een boekje en dat komt nu uit. De presentatie van de bundel valt samen met de Nederlandse première van haar toneelsolo *La voix humaine*. Dat heeft ze bewust zo gepland, zegt ze. Want elk optreden in een film, al is het maar een bijrol, is aanleiding voor interviews in alle media. ‘Maar als je een mooie voorstelling wilt promoten, zeggen bijna alle bladen nee. Behalve *Vrij Nederland* dan.’

Een wonderlijk wezen, Halina Reijn. Ontwapenend eerlijk en gewiekst tegelijk. Uitbundig in de omhelzingen van collega-acteurs die langskomen als ze zich op het terras van de Amsterdamse Stadsschouwburg uitgehongerd op een broodje werpt. Met een grenzeloze bewondering spreekt ze over Ivo van Hove, die haar toneelsolo *La voix humaine* ‘zó briljant’ heeft geregisseerd. Met een kinderlijk enthousiasme overdrijft ze het succes van die voorstelling: ‘Huilende vrouwen die me komen vertellen hoe mooi ze het vonden en hoe herkenbaar. Het lijkt wel of ik in een vrije productie sta!’ En tegelijk is ze dodelijk nuchter over haar acteurschap. ‘Ik heb eigenlijk zó’n raar beroep. Een marionettenberoep. Ik kan dat heel goed: marionetje spelen; ik ben echt het type “uitvoerende actrice”.’

Los als er lijntjes zijn

Haar publieke bekendheid is de afgelopen jaren flink toegenomen door rollen in internationale films als *Zwartboek* en *Valkyrie*, haar optreden in *De wereld draait door* als tafeldame van Matthijs van Nieuwkerk, en de column die ze vijf jaar

lang in de *Viva* schreef over haar hectische acteursbestaan. De kranten vonden het nieuws toen Halina Reijn onlangs in New York, waar ze *La voix humaine* speelde op het Nederlandse festival ter gelegenheid van vierhonderd jaar New York, géén handje mocht geven aan prins Willem-Alexander en prinses Máxima. Haar rol als Mabel Wisse Smit in de tv-serie *De prins en het meisje* zou het koninklijke paar wellicht hebben ontstemd, had iemand uit de hofhouding de organisatie van het festival ingefluisterd.

Er is geen actrice die zo rustig kan toegeven dat ze als projectiescherm dient voor de mannelijke regisseurs met wie ze werkt. ‘Ik kan moeilijk met vrouwelijke regisseurs werken. Mannen zijn lekker duidelijk en concreet. Alles wat vaag is, vind ik eng, toneelspelen is al zo iets vaags. Ivo is heel gestructureerd, het was voor mij een enorme opluchting om met hem te gaan werken, hij maakt van toneel een heel degelijk vak. Het is hier gewoon een bedrijf, zegt hij altijd. Daar word ik gelukkig van, want ik ga alleen los als er lijntjes zijn waarbinnen dat kan.’

En toch is er iets aan het veranderen. Deze ‘uitvoerende actrice’ is tussen de bedrijven door met opvallend veel eigen projecten bezig. Vier jaar geleden kwam er een roman uit van haar hand: *Prinsesje Nooitgenoeg*, een behoorlijk goed leesbaar debuut over een actrice die ongelukkig is omdat ze alles heeft maar de wereld niet kan redden. En de lezers van haar *Viva*-column kregen niet alleen inzicht in haar premièrefeestjes-bestaan en haar roerige liefdesleven, maar ook in haar ondernemerslust: ze begon haar columns vanuit Los Angeles, waar ze een cursus regisseren en camera-acteren volgde, en waar ze samen met een medecursist een film-scenario schreef.

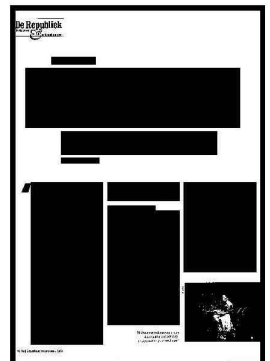
Hoe staat het ervoor met dat scenario?

Halina Reijn: ‘Het is een gevecht dat misschien wel tot mijn zestigste duurt. Het script is heus niet briljant, maar we konden het in Amerika goed verkopen aan interessante mensen die het allemaal van ons af willen pakken. De moeilijkheid is, dat ik het zelf wil spelen. Maar de Amerikaanse markt is een sterrencultuur, dus er móét een steracteur in. Ze proberen me er dan via advocaten uit te bonjouren en dan moet ik vechten om het weer terug te krijgen. We willen het wel dáár verfilmen, want het speelt zich af in LA en de stad is een belangrijke metafoor in het verhaal. Maar ik heb geen haast. We gaan door tot we iemand vinden die het op onze voorwaarden wil verfilmen. Intussen ben ik alweer bezig met een ander scenario: een bewerking van *Prinsesje Nooitgenoeg*.’

Je bent dus veel aan het schrijven.

‘In het schrijven kan ik mijn behoefte aan autonomie botvieren. Maar ik zie het als een hobby. Ik voel me totaal geen schrijver. Het is allemaal semi-autobiografisch, een beetje zoals ik acteer. Ik hou ervan om als acteur mijn hele achtertuin schaamteloos op het toneel neer te pleuren. Omdat dat, hopelijk, troost oplevert, of herkenning, of ontregeling. Zo schrijf ik ook heel dicht bij mezelf.’

Ik kan het ook moeilijk uit handen geven. Voor *Prinsesje Nooitgenoeg* heb ik ook aanbiedingen gehad, maar ik kán het niet verkopen. Nu doe

ik het zelf, begeleid door het Filmfonds, dat een dramaturg voor mij heeft gezocht. Hij verzint overzichtelijke opdrachten voor mij en hij leert mij wat werkt en wat niet. Maar ik heb hem gezegd: je moet mij niet al te goed leren schrijven, hoor. Want ik koester het onbevangene. Het moet ruw zijn en bochtig en krochtig, want dat vind ik mooi.'

Vond je het moeilijk die columns te schrijven?

'Helemaal niet. Als ik weer ergens alleen in het buitenland op een hotelkamer zat, was die column gewoon mijn dagboek. Toen ik ze allemaal teruglas, vond ik het wel confronterend. Heel privé is het. En de chaos die eruit spreekt! Ik ben wel veranderd, in de tussentijd. Ik heb een eigen huis gekocht, ik heb mijn leven veel meer op orde. Ik had wel liever gehad dat ik anoniem kon schrijven, en dat ik iedereen in mijn leven valse namen kon geven. Want zeker omdat veel van mijn vrienden ook bekend zijn, moet ik oppassen met wat ik opschrijf.'

Heb je geen zin om zelf een voorstelling te maken?

'Ik droom er niet van om in een klein zaaltje met een paar mensen wat te gaan verzinnen. Ik ben geen improvisatiedier, ik heb behoefte aan een vaste tekst, dat is het wapen van waarachter ik me durf te geven. Maar *La voix humaine* is meer dan voorheen mijn voorstelling. Ik heb de tekst van Jean Cocteau deels zelf vertaald. Dat was Ivo's idee, hij wilde mij vast uit de tent lokken. We werkten voor het eerst met z'n tweeën, en het was echt een stap naar een volwassen relatie met hem. Ik moest zelf ook met ideeën komen. Met hem erbij vond ik dat moeilijk, het lukte pas toen ik elke ochtend helemaal in mijn eentje begon met repeteren. We hebben op de millimeter gewerkt. Ik schiet makkelijk in de grote emoties, en dat hebben we deze keer vermeden. Het is heel ingetogen. Dat was voor Ivo nieuw en voor mij ook.'

De tekst is één lang telefoongesprek met iemand die je niet hoort, dat lijkt me niet makkelijk om te spelen.

'Cocteau heeft het geschreven om het actrices expres heel moeilijk te maken, zegt hij ergens. Ik heb er zó lang over gedaan om de tekst in mijn hoofd te krijgen! Ik speel een vrouw met een getrouwde minnaar die het uit wil maken en haar nog één keer belt. Wat hij zegt, staat niet in de tekst. Zij probeert hemel en aarde te bewegen om hem nog langer aan de lijn te houden, al is het maar een paar seconden. Ivo heeft daar een groter verhaal van willen maken, over de onkunde om een verbintenis aan te gaan met jezelf, en dus met het leven. Ik ben best zenuwachtig, dat heb ik normaal alleen bij een première. Nu denk ik elke avond voor ik opga: "Oh help, straks zit er niemand in de zaal." Maar als de zaal vol zit, is het wel kicken hoor. Het is voor het eerst dat de mensen niet alleen naar Toneelgroep Amsterdam komen, of voor Ivo.' ■

'La voix humaine', 13 oktober première in de

Stadsschouwburg Amsterdam, tournee

tot half juni, www.toneelgroepamsterdam.nl

Halina Reijn, 'Doen alsof ik iemand anders ben'

Prometheus, 240 p., € 17,95, vanaf 9 oktober in

Halina Reijn tijdens een fotoshoot in New York. 'Ik doe bijna alles ten dienste van het toneel'